

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Mfv.I.10.280/2018/5.

A tanács tagjai: . Hajdu Edit a tanács elnöke
. Gál Attila előadó bíró
. Mészárosné dr. Szabó Zsuzsanna bíró

Az I. rendű felperes:

A II. rendű felperes:

Az I. és II. rendű felperes képviselője: Dr. Szűcs Péter ügyvéd
(Dr. Szűcs Péter Ügyvédi Iroda)

Az alperes:

Az alperes képviselője: Dr. Jenei Imre ügyvéd
(Jenei és Társa Ügyvédi Iroda,)

A per tárgya: munkáltató egészségsértése miatti
kárfelélősség

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: alperes

A felülvizsgálni kért jogerős határozat:
Nyíregyházi Törvényszék 4.Mf.21.521/2017/8.

Az elsőfokú bíróság határozata:
Nyíregyházi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 6.M.689/2013/97.

Rendelkező rész

A Kúria a Nyíregyházi Törvényszék 4.Mf.21.521/2017/8. számú ítéletének felülvizsgálattal támadott rendelkezéseit hatályában fenntartja, egyebekben nem érinti.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg 15 napon belül a felperesnek 100.000,- Ft (százezer forint) és 27.000,- Ft (huszonhetezer forint) áfa felülvizsgálati eljárási költséget.

A 796.500,- Ft (hétsházkilencvenhatezer-ötszáz forint) lerótt

felülvizsgálati eljárási illetéket az alperes viseli.

Az ítélet ellen további felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] Az I. rendű felperes 2002. június 10-től állt határozatlan idejű munkaviszonyban az alperesnél, 2009. április 1-től takarmánykeverő üzemvezető-helyettes munkakörben. 2010. január 4-én a keverőüzembe szójadara szállítmány érkezett, melyet az alapanyagtartályba kellett eljuttatni szállítócsiga alkalmazásával. 9 óra körül a kapcsolótáblán lévő visszajelző lámpa hibát jelzett, amely a tárolótartályok tetején lévő és a gépházból vezérelhető pneumatikus működtetésű suber (tolóajtó) elakadását jelentette. Az I. rendű felperes - a korábbi gyakorlatnak megfelelően - elindult a hibát elhárítani.
- [2] A hiba helyét a szabadtéren lévő siló (tartály) oldalához függőlegesen rögzített és védőkosárral (háttámlával) ellátott fémlétrán kellett megközelíteni. A 9,5 m magasságban lévő suber pályájának megtisztítását az I. rendű felperes a nála lévő csavarhúzóval végezte el, valamint a pneumatikus munkahengert megütögette, majd visszaindult a fémlétrán. Lefelé menet leesett, és a fémlétra fokai, valamint a védőkosár közötti résben többször ide-oda csapódva zuhant a betonra. A baleset következtében többszörös végtagtörést, koponyasérülést, agyzúzódást szenvedett el, továbbá a sérülésekkel kapcsolatban szövődmények is kialakultak. A balesetet követően több alkalommal kórházi ellátásában részesült. Az I.r. felperes össz-szervezeti egészségkárosodása 70%-os, melyből a baleseti eredetű egészségkárosodás 60%, míg megmaradt egészségi állapota 30%. A baleseti eredetű egészségkárosodásból a mozgásszervi rész 37%, a pszichiátriai károsodás 20%, míg a neurológiai részkárosodás pedig 20%-ra tehető.
- [3] Az I. rendű felperes a baleset következtében könyökmankóval és ellenoldali segítséggel is csupán rövid távon tud közlekedni, nehezen indul el, fordulása nehézkes. Impotencia mellett széklet- és vizelettartási nehezítettség is kialakult, bal csuklója deformált, extenzió (hajlítás) korlátozott. Mindennapi életvitelében segítséget igényel, öltözködésnél, vetkőzésnél, tisztálkodásnál is segítségre szorul. Lakásban kapaszkodók segítségével tud járni, a wc-t önállóan használja.

A felperes keresete és az alperes ellenkérelme

- [4] Az I. rendű felperes keresetében 10.000.000,- Ft nem vagyoni

kártérítést és annak törvényes kamatai megfizetését kérte. Vagyoni kárként az alábbi követeléseai voltak:

2.485.543,- Ft ápolási díj,
2.275.726,- Ft háztartási kisegítő díja,
578.470,- Ft élelemfeljavítással felmerülő költség,
1.401.265,- Ft kórházi és egyéb utazási költség,
519.000,- Ft közlekedési segítő igénybevételeivel felmerült költség,
1.428.000,- Ft gyógytorna és masszázsköltség,
309.271,- Ft gyógyszerköltség,
300.000,- Ft lakás akadálymentesítésével felmerült költség,
299.575,- Ft gyógyászati segédeszköz és egyéb segédeszközök beszerzési költsége és ezen összegek törvényes kamata.

- [5] Kérte továbbá, hogy kötelezze a bíróság az alperest 2017. július 1-től havi 133.143,- Ft költségtérítés jellegű járadék megfizetésére, melyből 43.980,- Ft járadék ápolási díj, 33.000,- Ft járadék háztartási kisegítés megtérítése, 8.973,- Ft élelemfeljavítással felmerülő költség, 10.000,- Ft közlekedési többletköltség, 6.000,- Ft közlekedési segítő költsége, 24.000,- Ft járadék gyógytorna igénybevételeivel felmerülő költség, valamint 7.200,- Ft gyógyszerköltség.
- [6] A II. rendű felperes keresetében 5.000.000,- Ft nem vagyoni kártérítés és ezen összeg után járó kamat megfizetését kérte.
- [7] Az I. rendű felperes keresete indokául előadta, hogy a munkahelyén elszenvedett baleset és a kár ok-okozati összefüggésben áll, az egészségi állapota véglegesnek tekinthető, abban javulás nem várható. II. rendű felperes (az I. rendű felperes házastársa) arra hivatkozott, hogy az I. rendű felperest ért balesettel összefüggően 12%-os mértékű pszichiátriai egészségkárosodása keletkezett, továbbá élethelyzete megváltozott, életvezetését az I. rendű felperes állapotának kénytelen alárendelni.
- [8] Az alperes ellenkérelmében kérte a felperesek keresetének elutasítását. Elsődlegesen előadta, hogy a balesetet az I. rendű felperes kizárólagos, elháríthatatlan magatartása okozta, másodlagosan pedig kérte, hogy a bíróság az I. rendű felperes vétkes közrehatására tekintettel kármegosztást alkalmazzon.

Az első- és másodfokú bíróság ítélete

- [9] A Nyíregyházi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 6.M.589/2013/97. számú ítéletével kötelezte az alperest, hogy fizessen meg az I. rendű felperesnek 8.000.000.- Ft nem vagyoni kártérítést és ezen összeg után járó kamatot, 4.554.492,- Ft vagyoni kártérítést, ebből különböző részösszegekenként az utánuk járó törvényes kamatot, valamint 2017. július 1-től minden hónap 10. napjáig 62.953,- Ft járadékot.

Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a II. rendű felperesnek 500.000,- Ft-ot nem vagyoni kártérítés címén és ezen összeg

törvényes kamatát. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította, valamint rendelkezett a perköltség, az illeték, valamint az állam által előlegezett költség viseléséről.

- [10] A bíróság az ítéletében a Munka törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény (régii Mt.) 174. §-ára, 177. § (1), (2) bekezdése, 181. § (1) bekezdésére és 183. § (1), (2) bekezdésére hivatkozott, továbbá figyelembe vette a Legfelsőbb Bíróság Munkaügyi Kollégiumának MK 29. számú állásfoglalását is.
- [11] A baleset jogalapjával kapcsolatban rögzítette, hogy az I. rendű felperes 2010. január 4. napján munkavégzés közben szenvedett balesetet. Nem állapítható meg pontosan a baleset bekövetkezésének közvetlen oka, és nem bizonyított az, hogy a balesetben az I. rendű felperes kizárólagos, elháríthatatlan magatartása játszott közre, továbbá a vétkes közrehatása sem állapítható meg, így a munkáltatót teljes kártérítési felelősség terheli. Kifejtette, hogy az I. és II. rendű felperes vonatkozásában a perbeli balesettel ok-okozati összefüggésben jelentkező kárt a munkáltató köteles megtéríteni. Az I. rendű felperes a munkáltató működési körébe eső okból munkavégzés közben sérült meg, amikor a korábbi gyakorlatnak megfelelően elhárította a hibát a szabadtéren lévő silón. A hiba helye a tartály oldalához rögzített és védőkosárral ellátott fémlétrán volt megközelíthető, így az alperes működési körébe esett.
- [12] A baleset körülményeinek vizsgálatával kapcsolatban a bíróság igazságügyi munkavédelmi szakértőt rendelt ki, aki szakvéleményében kifejtette, hogy az I. rendű felperes a létrán történő közlekedés során nem a tőle elvárható figyelemmel, gondossággal közlekedett, és közvetlen oka ez volt a balesetnek. A bíróság a szakértő ezen előadását nem találta meggyőzőnek, illetve bizonyítottnak. Megítélése szerint utólag nem volt rekonstruálható, hogy amikor az I. rendű felperest a baleset érte, milyenek voltak az időjárási körülmények, volt-e fagyás miatt csúszásveszély, illetve ezeknek milyen szerepe volt a baleset bekövetkeztében. Önmagában a munkavállaló vétkes közrehatására, figyelmetlenségére, gondatlanságára, vagy más magatartására nem lehet következtetni.
- [13] Az I. és II. rendű felperesek nemvagyoni kártérítésével összefüggésben igazságügyi orvosszakértői és igazságügyi pszichológus szakértői véleményt szerzett be, illetve tanúkat hallgatott meg. Az I. rendű felperes vonatkozásában mérlegelési körbe vonta a felperes életkorát, a baleset időpontja szerinti értékviszonyokat, az I. rendű felperes egészségkárosodásának mértékét, továbbá azt a körülményt, hogy állapota véglegesnek tekintendő, abban javulás nem várható és a balesettel összefüggésben mindennapi életvitele elnehezült.
- [14] A II. rendű felperes esetében mérlegelte a bíróság az életkorát, azt a körülményt, hogy a balesettel ok-okozati összefüggésben 12%-os mértékű rész-egységkárosodása állapítható meg, valamint a II. rendű felperes élethelyzetének megváltozását.
- [15] A 2010. január 4-től 2010. június 30-ig járó 2.485.543,- Ft ápolási

díj, valamint 2017. július 1-től a 43.980,- Ft ápolási járadék követelést a tanúvallomások és az igazságügyi szakértői vélemények alapján megalapozottnak találta.

- [16] A háztartási kisegítés címén kért 2.275.726,- Ft lejárt, valamint 2017. július 1-től havi 33.000,- Ft járadék megfizetése iránti kereseti kérelmet nem találta bizonyítottnak.
- [17] Az élelemfeljavítás költségeként igényelt 578.470,- Ft, valamint 2017. július 1-től havi 8.973,- Ft járadékot a bizonyítás eredményeként elfogadhatónak találta, és ezt a költséget megállapította.
- [18] A kórházi látogatással, valamint az I. rendű felperes kezelésével, gyógyításával, kontrollvizsgálatokra történő járással felmerült 1.401.265,- Ft költség, valamint 2017. július 1-től kért 10.000,- Ft-os közlekedési többletköltség miatti járadék vonatkozásában a keresetet 50%-os mértékben tartotta megalapozottnak.
- [19] Az I. rendű felperes egészségi állapotával összefüggő közlekedési akadályozottság, nehezítettsége miatt kért 519.000,- Ft közlekedési segítő igénybevétele felmerült költséget és az ezzel kapcsolatos, jövőre járó havi 6.000,- Ft-os járadék iránti igényt a bíróság nem találta megalapozottnak.
- [20] A gyógytorna és masszázsköltségek címén előterjesztett 1.428.000,- Ft költség, valamint a 2017. július 1-től havi 24.000,- Ft-os járadék igénybevétele kapcsolatban rögzítette, hogy az I. rendű felperes nem bizonyította ezt a költséget, ugyanis nem határozta meg név szerint, hogy kik voltak azok, akik a gyógytornát és gyógymasszázszt végezték, mikor, mely időszakban, heti hány órában, illetve ezért milyen összeget fizetett az I. rendű felperes. A bíróság álláspontja szerint a gyógytorna és a gyógymasszázs jövőbeni tényleges felmerülése nem bizonyított.
- [21] A gyógyszerköltség címén előterjesztett 309.271,- Ft-ot a balesettel összefüggésben bizonyítottnak találta, azonban a 2017. július 1-től a jövőre néző járadékkövetelésként érvényesíteni kívánt 7.200,- Ft-ból 5.000,- Ft-ot talált elfogadhatónak.
- [22] A lakás akadálymentesítésével felmerült 300.000,- Ft-ból 100.000,- Ft-ot talált bizonyítottnak a bíróság.
- [23] A 299.575,- Ft gyógyászati segédeszközök és egyéb eszközök beszerzésére fordított költséget azonban teljes mértékben bizonyítottnak találta.
- [24] Összefoglalóan rögzítette, hogy az I. rendű felperes esetében 2017. július 1-től megítélt havi 62.953,- Ft járadék összege a havi 43.980,- Ft ápolási díjból, a 8.973,- Ft élelemfeljavítási költségből, valamint 5.000,- Ft közlekedési többletköltségből és 5.000,- Ft gyógyszerköltség tételekből adódik össze.
- [25] Az ítélet ellen a felperesek és az alperes is fellebbezéssel élt. Az I. rendű felperes a vagyoni kártérítés összegének, valamint a havi járadék összegének felemelését és a perköltség módosítását, a II. rendű felperes pedig a nem vagyoni kártérítés összegének felemelését igényelte, továbbá kérték az illeték és állam által előlegezett költség viselőjére vonatkozó rendelkezés mellőzését.

- [26] Az alperes fellebbezésében elsődlegesen a felperesek keresetének elutasítását, másodlagosan az ítélet megváltoztatását kérte oly módon, hogy a másodfokú bíróság az I. rendű felperes balesetben való közrehatásának mértékét 75-25%-os mértékben állapítsa meg az I. rendű felperesre terhesebben. Indítványozta továbbá az I. rendű felperes élelemfeljavítással kapcsolatos keresetének teljes körű elutasítását és a felperesek perköltségben történő marasztalását.
- [27] Kifejtette, hogy a munkavédelmi szakértői vélemény alapján a baleset egyértelműen az I. rendű felperes magatartására vezethető vissza, amennyiben ez nem lehetséges, úgy a munkavállalóra terhesebb kármegosztás szükséges.
- [28] A Nyíregyházi Törvényszék 4. Mf.21.521/2017/8. számú ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett részét részben megváltoztatta és az alperes által az I. rendű felperesnek fizetendő vagyoni kárterítés összegét 5.652.561,- Ft-ra felemelte, valamint a járadék összegét havi 80.618,- Ft-ban állapította meg. A II. rendű felperesnek fizetendő nem vagyoni kártérítés összegét 2.000.000,- Ft-ra felemelte. Rendelkezett a vagyoni kártérítésben a különböző részösszegek utáni kamatról, valamint a perköltség, illetve illeték viseléséről. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.
- [29] A másodfokú bíróság kiegészítette, illetve pontosította a tényállást, majd ez alapján kifejtette, hogy a perben nem volt vitatott, hogy a felperest a baleset munkavégzése közben, azaz munkaviszonyával összefüggően érte. Az alperes az eljárás során nem tudta igazolni, hogy kizárólag a munkavállaló elháríthatatlan magatartására vezethető vissza a baleset, és a munkavédelmi szakértő szabályszegést nem véleményezett a munkáltató részéről, így pontosan nem állapítható meg, hogy milyen okból történt a baleset. Tényként rögzítette, hogy téli időszakban, fagyos időben kellett a felperesnek elhárítani a hibát 9,5 méter magasságban, és egy fémlétrán kellett közlekednie. Ez időszakban a pára kicsapódása és fagyás miatt a fémlétra csúszhatott, ezt maga a szakértő sem zárta ki. A létra nem volt csúszásgátlóval ellátva, biztonsági hevedert nem alkalmaztak. A perben nem merült fel olyan adat, amely alátámasztotta volna a szakértő következtetését, hogy kizárólag az I. r. felperes figyelmetlensége miatt következett be a baleset, ezért az alperes fellebbezése nem alapos abban a körben.
- [30] A balesetért a munkáltató felelősséggel tartozik és nem mentesülhet a kár viselése alól. Egyetértett a törvényszék az elsőfokú bírósággal abban, hogy ebben az esetben nincs lehetőség kármegosztásra.
- [31] A balesettel összefüggő költségek felmerülését és annak összegét az I. rendű felperesnek kellett az eljárásban bizonyítania, amelyet szakértői véleménnyel, tanúvallomásokkal és okiratokkal tett meg.
- [32] A beszerzett igazságügyi szakvélemény szerint az I. rendű felperes ápolására napi 2 óra szükséges, ezért a korábban meghatározott napi

3 óra ápolási időt napi 2 órára mérsékelte, így a szakvéleménnyel összhangban az ápolási költség 2.448.742,- Ft-ra módosult.

- [33] Az I. rendű felperes munkavégzésével, utazási idővel és pihenéssel eltöltött idejét figyelembe véve a háztartási kisegítő igénybevételére havi 5 óra időtartamra 249.870,- Ft költséget ítélt meg, valamint a havi járadék összegét 2017. július 1-től 3.665,- Ft-ban állapította meg.
- [34] Egyetértett a törvényszék az elsőfokú bírósággal az élelemfeljavítás, a kórházi és egyéb utazási költségek megállapításával. Az élelemfeljavítással kapcsolatban kifejtette, hogy nem alapos az alperes bizonyítottság hiányára történő hivatkozása. A perben ugyan nem álltak rendelkezésre számlák, de a baleset utáni diétára vonatkozóan a tanúk nyilatkoztak, és közismert, hogy a diétás élelmiszerek drágábban szerezhetők be, az indokolt költséget pedig a szakértői vélemény alátámasztotta.
- [35] Kifejtette a törvényszék, hogy az I. rendű felperes kórházi látogatásával, egészségi állapotával összefüggő kezelésekkel, gyógyításával költségek merültek fel, és a jövőben is ez várható. A kórházi látogatás költségét tanúk igazolták, és így az elsőfokú bíróság ezt az igényt mérlegeléssel 700.633,- Ft-ban állapította meg, melynek leszállítására a törvényszék nem látott alapot.
- [36] A kísérelővel történő közlekedéssel kapcsolatban rögzítette, hogy a felperes önálló közlekedésre, gépjárművezetésre nem képes, a tömegközlekedésben nem tud részt venni, és sétálni is csak kísérelővel tud rövid távon. Erre figyelemmel a törvényszék megállapította, hogy a közlekedésben segítségre heti 1 órában, azaz havi 4 órában szorul, így a 2010. április 16-tól 2017. június 30-ig 173.000,- Ft költség, valamint 2017. július 1-től havi 2.000,- Ft járadék összegben állapítható meg a közlekedési segítő költsége címén.
- [37] A gyógytornára, gyógymasszázsra kifizetett költséget, valamint a jövőre szóló járadékot megalapozottnak találta a törvényszék. Mindezek alapján az I. rendű felperesnek fizetendő vagyoni kártérítés összege 5.652.561,- Ft-ra míg a járadék pedig havi 80.618,- Ft-ra módosította.
- [38] A nem vagyoni kártérítés vonatkozásában az I. rendű felperes esetében egyetértett az elsőfokú bírósággal, mivel az elszenvedett baleset, az egészségkárosodás mértéke, illetve az életvitelének elnehezülése, valamint a teljes kiszolgáltatottsága ezt megalapozza.
- [39] A II. rendű felperes 12%-os mértékű egészségkárosodást szenvedett, élete alárendelődött az I. rendű felperes egészségi állapotának, kiszolgáltatásának, családi életére, szabadidejére, életminőségére kihatással volt, amit a nem vagyoni kár összegének meghatározásánál figyelembe kell venni. Ezen körülményeket értékelve mérlegeléssel 2.000.000,- Ft összeget talált arányban állónak az elszenvedett nem vagyoni sérelemmel.

Az alperes felülvizsgálati kérelme és a felperes ellenkérelme

- [40] Az alperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú ítélet akkénti megváltoztatását kérte, hogy a munkavállaló közrehatását 25%-os mértékben megállapítva a Kúria kármegosztást alkalmazzon és utasítsa el az élelmezés feljavítással és gyógytornával, gyógymasszázzsal kapcsolatos kárigényt. Kérte a felperes perköltségben való marasztalását is.
- [41] Érvelése szerint az első- és másodfokú bíróság megsértette a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvényt (Pp.) 3. § (3) bekezdését, 141. § (2) bekezdését, 163. § (1) bekezdését és 206. § (1) bekezdésében foglaltakat, a bizonyítási kötelezettség, a bizonyíték értékelésének eljárási szabályait helytelenül alkalmazták, valamint a bizonyítási terhet helytelenül telepítették.
- [42] A Pp. 3. § (3) bekezdésére történő jogszabálysértés indokául alperes előadta, hogy az első fokon eljáró bíróság a bizonyítási eljárást széles körben lefolytatta, és a felperest részletesen, több alkalommal is kioktatta a rá háruló bizonyítási teherről és a bizonyításra szoruló tényekről. Ezzel ellentétben az alperesnek egy esetben adott tájékoztatást arról, hogy a baleset bekövetkezésében az I. rendű felperes vétkes közrehatását neki kell bizonyítani. Ezt a tájékoztatást az igazságügyi munkavédelmi szakértő tanúkénti meghallgatását megelőzően adta, ezt követően nem tájékoztatta arról, hogy a jogalap kérdésében esetlegesen további bizonyítási kötelezettség terhelné, illetve a bizonyításra szoruló további tényekkel kapcsolatban sem adott részletes tájékoztatást.
- [43] Álláspontja szerint a felperest indokolatlanul és túlzottan részletesen is tájékoztatta az elsőfokú bíróság a Pp. 3. § (3) bekezdése alapján, míg az alperes tájékoztatása nem volt teljes körű. Ez a mulasztás az ítélet hatályon kívül helyezését kell hogy eredményezze, és mivel a tájékoztatás elmaradásának következménye az, hogy az eljárási jogai sérültek, így az alperes a kármegosztáshoz szükséges tényeket nem tudta bizonyítani. Kifejtette, hogy a törvényszék ítéletében azt rögzítette, hogy a baleset idején a pára kicsapódása és a fagyás miatt a fémlétra csúszhatott. Ez a megállapítás iratellenes, ugyanis maga a felperes nyilatkozta (... sz. tárgyalási jegyzőkönyvben), hogy tiszta, száraz időjárási körülmények voltak, nem volt olyan, hogy lefagyott volna víz, a hó, vagy jegesedés lett volna akár a létrán, vagy a kezelőjárdán.
- [44] Alperes nem vitatta, hogy a baleset a működési körébe esik, azonban nincs jelentősége annak, hogy az a részéről elhárítható volt-e vagy sem, de a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján a felperes vétkes közrehatására tekintettel a régi Mt. 174. § (3) bekezdésben foglaltak alkalmazásának van helye. A bíróságok e körben okszerűtlenül mérlegelték a rendelkezésre álló bizonyítékokat,

amikor jogalap kérdésében döntöttek, és megállapították azt, hogy az igazságügyi munkavédelmi szakértő által adott szakértői vélemény, illetve a tanúvallomása nem volt elég meggyőző.

- [45] A Pp. 206. § (1) bekezdése megsértésével kapcsolatban kifejtette, hogy a gyógytorna vonatkozásában az első-, illetve másodfokú bíróság elfogadta a felperes nyilatkozatait, azonban ezt a költséget a felperesek nem igazolták, nyilatkozataikban jelentős ellentmondások voltak, amelyeket a bíróság nem oldott fel, így okszerűtlenül kötelezte az alperest 2012. évtől a gyógytornával kapcsolatos költségek megfizetésére.
- [46] Az élelemfeljavítással kapcsolatban úgy nyilatkozott, hogy az eljárás során a felperesek egymásnak ellentmondó nyilatkozatot tettek, ennek indokát nem adták, és ezen kereseti követelésüket nem bizonyították.
- [47] A felperesek ellenkérelmükben, a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérték az alperes perköltség fizetési kötelezettsége mellett.
- [48] Kifejtették, hogy a bizonyítási teher kiosztásának megfelelőse önmagában nem képezheti a felülvizsgálat tárgyát, hiszen ezt a jogszabálysértést az alperes a fellebbezésében nem jelölte meg, így az elsőfokú eljárás szabályainak olyan megsértésére, amelyet a fellebbezése nem tartalmazott, a felülvizsgálati eljárás során nem hivatkozhat.
- [49] Önmagában a bizonyítási teher kiosztásával kapcsolatos szabályok megsértésére történő fellebbezési, vagy felülvizsgálati hivatkozás nem elegendő az ítélet hatályon kívül helyezéséhez, meg kell jelölni azt is, hogy melyek azok a konkrét tények, amiket a jogorvoslattal élő fél a tájékoztatás elmaradásából kifolyólag nem bizonyított, továbbá elő kell terjesztetni, vagy meg kell jelölni a bizonyítékokat és bizonyítási indítványokat, amelyek a fél álláspontja szerint eltérő döntésre vezethették volna az alsóbb fokon eljár bíróságot.
- [50] A Pp. 206. § (1) bekezdése megsértésére való hivatkozással kapcsolatban előadta, hogy a jogerős ítélet alapjául szolgáló tényállás felülmérlegelésének kizárólag iratellenes, illetve a mérlegelés szabályainak durva megsértése, a logika szabályaival nyilvánvalóan ellentétes ténymegállapítás tekintetében van helye, azonban ezek a feltételek nem állnak fenn. Az I. rendű felperes balesete és munkaviszonya közötti összefüggés nem tehető vitássá, így ez a munkáltató kártérítési felelősségét önmagában megalapozza. Figyelmetlenséget, mint balesethez vezető okot a szakvélemény tényként nem rögzített, e körben a szakértő egyrészt általános élettapasztalatára, másrészt saját tapasztalatára hivatkozott, erre tényállás azonban nem alapozható.
- [51] Kifejtette, hogy az időjárási viszonyokkal és a fémlétra ebből eredő csúszásveszélyességével kapcsolatos ítéleti ténymegállapítás mérlegelésen alapul. Rendelkezésre áll a perben az **O M Sz** napi jelentése, amellyel együtt a baleset időpontjában a fémlétra akár csúszhatott is.

- [52] A jogerős ítélet megállapítása helyes arról, hogy a munkahelyen való közlekedés során bekövetkezett csúszásból, botlásból, elesésből, leesésből eredő károk tekintetében - csupán a baleset bekövetkeztéből - nem vonható le következtetés a munkavállaló vétkes közrehatására.
- [53] A gyógytorna igénybevételeivel és az élelemfeljavítással járó költségek mértékét az igazságügyi orvosszakértői és dietetikus szakértői vélemények alátámasztották, míg a költségek felmerülése tanúvallomáson alapul. A bizonyítékokat helyesen mérlegelte a törvényszék, és azokból okszerű következtetést levonva állapította meg ezek gyakoriságát, szükségességét és költségét.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [54] A felülvizsgálati kérelem nem megalapozott.
- [55] A Pp. 275. § (2) bekezdése alapján a Kúria a jogerős ítéletet csak a felülvizsgálati kérelem és a csatlakozó felülvizsgálati kérelem keretein belül vizsgálhatja felül. A Pp. 272. § (2) bekezdése szerint pedig a felülvizsgálati kérelemben meg kell jelölni azt a határozatot amely ellen a felülvizsgálati kérelem irányul, azt, hogy a fél milyen tartalmú határozat meghozatalát kívánja, továbbá elő kell adni - a jogszabálysértés és a megsértett jogszabályhely megjelölése mellett -, hogy a fél a határozat megváltoztatását milyen okból kívánja.
- [56] A felülvizsgálati kérelem egymással szorosan összefüggő kötelező tartalmi kellékei tehát a jogszabálysértés és a megsértett jogszabályhely megjelölése, valamint annak kifejtése, hogy a fél a határozat megváltoztatását milyen okból kívánja. Ezen együttes törvényi feltételeknek a fél akkor tesz eleget, ha egyrészt a megsértett jogszabályhelyet konkrétan megjelöli, másrészt pedig a hivatkozott jogszabálysértést tartalmilag is körülírja, az erre vonatkozó jogi álláspontját részletesen kifejti, vagyis, ha a jogszabálysértésre való hivatkozását, indokait is ismerteti. Amennyiben a fél a felülvizsgálati kérelmében több, egymástól elkülönülő jogszabálysértésre hivatkozik, valamennyi hivatkozásának rendelkeznie kell az előzőekben meghatározott tartalmi követelményekkel. A jogerős ítélet több rendelkezése ellen irányuló felülvizsgálati kérelem esetén annak a törvényben előírt tartalmi kellékeket kérelmenként külön-külön kell tartalmaznia és ezek hiánytalan meglétét is a Kúria külön-külön vizsgálja [1/2016.(II.15.) PK vélemény 4., 6. pont].
- [57] A Kúria a fentieknek megfelelően előterjesztett felülvizsgálati érvelés szerint vizsgálhatta felül a jogerős ítéletet.
- [58] A felperes felülvizsgálati kérelmében eljárásjogi jogszabálysértésként a Pp. 3. § (3) bekezdését, a Pp. 141. § (2) bekezdését, a 163. § (1) bekezdését és a 206. § (1) bekezdését jelölte meg. Ezen jogszabályhelyekből a bizonyítási teherre és a

tényelőadásokkal kapcsolatos tájékoztatásra a Pp. 3. § (3) bekezdése, a Pp. 141. § (2) bekezdése és a 163. § (1) bekezdése vonatkozik.

- [59] Az eljárás irataiból megállapítható, hogy az elsőfokú ítélettel szemben az alperes fellebbezést nyújtott be, melyet a régi Mt. 174. §-ára alapított. Fellebbezésében nem kifogásolta a felülvizsgálati kérelemben megjelölt eljárási szabályok megsértését (Nyíregyházi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 6.M.589/2013/99.), így azok nem képezték a másodfokú eljárás tárgyát, azokról a jogerős ítélet nem szól.

Mindezekből következően a Pp. 3. § (3) bekezdésére, a Pp. 141. § (2) bekezdésére és a Pp. 163. § (1) bekezdésére, mint eljárási jogszabálysértésre történő hivatkozás nem képezhetette a felülvizsgálati eljárás tárgyát sem.

- [60] Az alperes anyagi jogszabálysértésként a régi Mt. 174. § (3) bekezdését jelölte meg, amely szerint nem kell megtéríteni a kárnak azt a részét, amelyet a munkavállaló vétkes magatartása idézett elő.

- [61] Állítása szerint a perben kirendelt szakértő véleményében aggálytalanul állapította meg, hogy a balesetben az I. rendű felperes vétkessége (gondatlansága) megállapítható, így kármegosztást lehet alkalmazni.

- [62] A perben becsatolt igazságügyi munkavédelmi szakértői vélemény szerint a munkáltató nem tett következetesen eleget ellenőrzési kötelezettségének, azaz nem győződött meg rendszeresen arról, hogy a felperes betartja-e a rá vonatkozó elvárásokat, valamint olyan termelő berendezést biztosított a függőleges telepítésű védőkosaras létra esetében, amelyen a létrafokok felületei nem rendelkeztek csúszásgátló felülettel. A perbeli balesetet a munkáltató ezen hiányosságok megelőzésével megelőzhette volna (Nyíregyházi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság sz. szakvélemény ... oldal).

- [63] Ugyanezen szakvélemény rögzíti, hogy a baleset közvetlen oka az I. rendű felperes óvatlansága, nem megfelelő figyelmessége, gondossága volt (Nyíregyházi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság sz. szakvélemény ... oldal).

- [64] A szakértő szerint azonban a bekövetkezett balesettel kapcsolatban közvetlen és közvetett ok-okozati összefüggésbe hozható személy és a munkáltató által teljességgel be nem tartott előírások aránya matematikai módszerrel %-osan, vagy törtrészekkel ebben az esetben nem állapítható meg. Többek között azért sem, mert itt nem egy konkrét fizikai mértékegységgel meghatározható eset miatt következett be a baleset, hanem szabványi, illetve jogszabályi előírások részbeni be nem tartása, illetve jogkövető magatartás elmulasztása miatt. Mindezek már jogi kategóriák, amelyek nem tartoznak szakértői kompetenciába (Nyíregyházi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság sz. szakvélemény oldal).

- [65] Az igazságügyi munkavédelmi szakértő szerint, ha a létrafok csúszásmentesítve lett volna, nem biztos, hogy nem következett

volna be a baleset, de kompenzálni lehetséges úgy, hogy a munkavállaló csúszásmentes talpú védőcipőt kap. A szakértő szerint a baleset közvetlen oka a felperes óvatlansága, nem megfelelő figyelmessége és gondossága, azonban nem zárható ki, hogy esetleg megsédült, ez azonban orvosi igazolást igényel. Kifejtette, hogy nem szándékos óvatlanságról van szó (Nyíregyházi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság számú jegyzőkönyv oldalig).

[66] A fentiek alapján helytállóan fejtette ki a másodfokú bíróság, hogy az alperes az eljárás során nem tudta igazolni, hogy kizárólag a munkavállaló elháríthatatlan magatartására vezethető vissza a baleset. Az I. r. felperes a balesettel kapcsolatban olyan mértékű sérülést szenvedett, hogy arra nem tudott pontosan nyilatkozni, hogy hogyan, miért következett be, tanú nem volt jelen. Nem volt alátámasztható ezért az a szakértői következtetés sem, hogy kizárólag az ő figyelmetlensége miatt következett be a baleset, ezért a kármegosztás aránya sem állapítható meg.

[67] A Pp. 206. § (1) bekezdésének megsértése alátámasztásul hivatkozott az alperes a gyógytorna, gyógymasszőr költsége, illetve az élelemfeljavítással kapcsolatos kártérítés megítélésére.

[68] A gyógytornával kapcsolatban az elsőfokú bíróság bizonyítási eljárást folytatott le. Tanúként hallgatta meg **M Gyt** (az I. rendű felperes testvérét), aki előadta, hogy az I. rendű felpereshez hetente egy alkalommal (keddi napokon) gyógytornász jár (Nyíregyházi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság sz. jegyzőkönyv ... oldal).

[69] **M K** tanú (I. rendű felperes testvére) úgy nyilatkozott, hogy az I. rendű felperesnek a balesetet megelőzően semmilyen diétája nem volt, általában magyaros ételeket evett. A balesetet követően diétára szorul, mivel rossz a térd, nem szabad híznia, és orvosi javaslatra diétás ételeket fogyaszthat. Át kellett alakítani az étkezési szokásokat, az élelem alapanyagokat, zöldséget, gyümölcsöt többet vásárolnak mint korábban, valamint szárnyasokat, halat, teljes kiőrlésű pékárut és barna kenyeret (Nyíregyházi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság)

A tanú elmondta, hogy az I. rendű felperesnek gyógymasszázsra és gyógytornára volt szüksége, **V**ban gyógymasszőrhöz heti rendszerességgel jár, gyógytorna pedig a lábadozása idején és azt követően volt az otthonában. Folyamatosan kell, hogy a gyógytornász jöjjön hozzá, azonban az a gyógytornász, aki hozzájuk járt, Bre költözött, ezért most új gyógytornászt keresnek. Orvosi javaslatra van szükség a gyógymasszázsra és a tornára (Nyíregyházi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság sz. jegyzőkönyv oldal).

[70] **H S** tanú vallomása során előadta, hogy az I. rendű felpereshez járt gyógytornász, aki 2016 januárjától már nem tud jönni, de nem tudta elmondani, hogy milyen okból. Mióta nincs gyógytornász, az I.r. felperes gyógymasszőrt vesz igénybe, ahová elviszik. A gyógytorna heti rendszerességgel, egyszer vagy kétszer volt, gyógymasszőrhöz pedig hetente egy alkalommal vitték az I. rendű felperest. Előadta,

hogy arról nem tud nyilatkozni, hogy orvos javasolta-e a gyógytornát és a gyógymasszőrt, de meglátása és tapasztalata az, hogy mindent elkövettek azért, hogy az I. rendű felperes állapota javuljon (Nyíregyházi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság sz. jegyzőkönyv ... oldal).

- [71] A gyógytorna- és a masszázsköltséggel kapcsolatban az igazságügyi orvosszakértő kifejtette, hogy az I.r. felperes a kezelésre a mozgáskoordináció javítása és kéztornája miatt több alkalommal javaslatot kapott, továbbá a szakrendelésen házi betegellátás keretében is gyógytornát javasoltak (Nyíregyházi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság sz. igazságügyi szakvélemény ... oldal).
- [72] Az igazságügyi orvosszakértői véleményt a bíróság kiegészítette, amelyben a gyógytorna- és masszázsköltséggel kapcsolatban a szakértő kifejtette, hogy az alapvélemény 12. pontjában leírt fizioterápia, gyógytornakezelések az I.r. felperes baleset miatt kialakult állapotával összefüggésben indokoltak voltak. 2010. január 4-ét követő egy évben, azaz 2011. január 4-ig a gyógytornaigény is elfogadható, azonban a gyógytornaköltség meghatározása nem igazságügyi szakértői kompetencia. A balesettel összefüggésben kúraszerű fizikoterápia, gyógytorna igénybevétele elfogadható élethosszig, otthoni, betanult gyógytorna gyakorlása mellett. A felperes 2015. október 1-je óta igénybe vett masszázs önmagában nem alkalmas a gyógytorna kiváltására, amellet kiegészítő, úgynevezett komplementer terápiaként szolgálhat. Az igazságügyi orvosszakértői vélemény újabb kiegészítése során az orvosszakértő úgy nyilatkozott, hogy 2010. január 4-ét követően, majd 2011 októberét követően egy-egy évig volt indokolt heti két alkalommal gyógytorna, majd az alapszakvéleményben leírt keretek közötti rehabilitáció és a házi betegellátás keretein belül a gyógytorna. A mozgásrehabilitáció nem gyógyszeres eszköze a fizioterápia, melynek számos fajtája ismert, így annak mind a gyógytorna, mind a gyógymasszázs része. A gyógymasszázs kiegészítő, passzív, izomlazító, esetlegesen reflexstimuláló, keringésjavító, a masszázs formájától függő komplementer terápia, amely a gyógytornával elért hatásokat lényegében „opencirozhatja” (Nyíregyházi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság).
- [73] Az elsőfokú bíróság a bizonyítási eljárás során beszerezte a **M Gy F T** nyilatkozatát, mely szerint a 2010 áprilisától 2016. december 5-ig számítottan Sz-Sz-B Megyében a gyógytornász szolgáltatás óránkénti ellenértéke átlagosan bruttó 3.000,- Ft-tól bruttó 10.000,- Ft-ig terjedhet. Ezt nagymértékben befolyásolja a sérüléssel érintett testrész, a sérülés mértéke, jellege, illetve a rehabilitációhoz szükséges gyógytorna típusa is (Nyíregyházi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság).
- [74] Mindezeket a körülményeket egybevetve helytállóan állapította meg a másodfokú bíróság, hogy az I. rendű felperes a baleset következményeinek enyhítése érdekében gyógytornára, gyógymasszázsra szorul. A tanúk vallomása alátámasztotta, hogy a felperes igénybe

vette ezt a szolgáltatást. A gyógytorna és gyógymasszázs költségeként 2012. teljes évben 46 alkalom, 2013. teljes évben 51 alkalom (2.000,- Ft/alkalom), 2014-ben 49 alkalom, 2015. január 1-től szeptember 30-ig 34 alkalom (3.000,- Ft/alkalom), 2015. október 1-től december 31-ig 13 alkalom (2.500,- Ft/alkalom), 2016. január 1-től 2017. június 30-ig 79 alkalom (3.000,- Ft/alkalom), majd 2017. július 1-től 3.000,- Ft/alkalom alapulvételével havi 12.000,- Ft járadék megfizetését jogszerűen tartotta megalapozottnak és indokoltnak a törvényszék.

- [75] Megállapítható, hogy a törvényszék átlagosan heti egy alkalmat vett figyelembe és a **M Gy F T**nak iránymutatása alapján a gyógymasszőr és gyógytornász minimális költségét határozta meg.
- [76] Az igazságügyi orvosszakértő kiegészítő szakvéleménye szerint a felperes élelemfeljavítása 2014. január 4-e és 2014. április 5-e között kórházban eltöltött időszakban szükséges volt, egyebekben kalciumban, fehérjében, vitaminban dús étrendigénye elfogadható. A különböző reoperációk utáni időszakban, a 2011 októberében bekövetkezett állapotrosszabbodás miatt az I. rendű felperesnél élethosszig tartó, könnyen emészthető, rostdús, vitaminban gazdag élelem fogyasztása javasolt (Nyíregyházi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság oldal).
- [77] Az élelemfeljavítással kapcsolatban az igazságügyi orvosszakértő úgy nyilatkozott, hogy ennek pontos, összegszerű meghatározása nem lehetséges, azonban általános gyakorlat szerint a 2010-es évben napi 1.000,- Ft, 2017. január 1-től pedig napi 500,- Ft-os élelemfeljavítási többletköltség az elfogadható összeg felső mértéke, azonban ennek meghatározása nem igazságügyi orvosszakértői kompetencia (Nyíregyházi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság).
- [78] A bíróság a felek indítványára dietetikai szakkonzulensi véleményt szerzett be. A dietetikus szakértő kifejtette, hogy a nagy műtétek az energiaszükségletet az élettanihoz képest 20-45%-kal is megnövelhetik, az energia. és fehérjeigény növekszik, az élelem feljavítása 2010. január 4-e, illetve 2014. április 6-e között kórházban eltöltött időszakban szükséges volt, egyebekben kalciumban, fehérjében, valamint vitaminban dús étrend igénye elfogadható a különböző reoperációk utáni időszakban. A kórházból történő elbocsátást követően általánosságban egy átlagos fehérjegazdag, vitamindús étrend költségeit kell összehasonlítani. A fehérje- és vitamingazdag étrend 2010. évi áron számolva (... , ..., ... áruházláncok élelmiszerárait figyelembe véve) átlagosan napi 295,-Ft többletköltséget jelent, amely havi szinten 8973,- Ft-ot tesz ki. A ... fogyasztói árindexszel számolva 2010-ben ez 243,- Ft, míg 2011-ben pedig 251,- Ft/nap többletköltséget eredményezett. A szakértő szerint 2010-ben így havi 7391,- Ft, 2011-ben pedig 7635,- Ft többletköltséget jelentett a felperes étrendje. A szakértő kifejtette, hogy a rendelkezésre álló adatokból nem derült ki, hogy a felperes állapotrosszabbodása a táplálkozással összefügg-e, illetve annak megváltoztatásával korrigálható, vagy

szinten tartó lenne. A könnyen emészthető ételeket elsősorban nyersanyag válogatással, illetve bizonyos esetekben konyhatechnikai műveletekkel lehet elérni, amelyek nem okoznak többletköltséget (Nyíregyházi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság).

- [79] Mindezek alapján helytállóan fejtette ki a másodfokú bíróság, hogy a tanúvallomások, valamint a szakértői vélemények alátámasztották azt, hogy az I. rendű felperes diétásan étkezik, és a diétás élelmiszerek drágábban szerezhetők be, mely költségeket alperes viselni tartozik.
- [80] Az alperes felülvizsgálati kérelmében kérte a II. rendű felperes javára megítélt nem vagyoni kártérítés összegét 1.000.000,- Ft-ra mérsékelni, ennek azonban indokát csak a kármegosztás körében adta. Kármegosztás a fentebb kifejtettek szerint jelen perben nem volt alkalmazható. A bírói gyakorlat alapján kármegosztásnak a nem vagyoni kártérítés összegének megállapításakor nem lehet helye (BH.2009.123.).
- [81] A bíróság a bizonyítási eljárás során beszerzett bizonyítékok bizonyító erejét a maguk összességében értékeli és a per összes releváns körülményére figyelemmel - meggyőződése szerint - bírálja el, mérlegelve az egyes bizonyítékok közötti ellentét feloldásának lehetőségét [Pp. 206. § (1) bekezdés, a bizonyítékok szabad mérlegelése].
- [82] A felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok felülmérlegelésére, újabb egybevetésére nincs jogi lehetőség, a Kúria csak azt vizsgálhatja, hogy a mérlegelés körébe vont adatok értékelése során a bíróság nyilvánvalóan téves, vagy okszerűtlen következtetésre jutott-e (BH 2012.173., Mfv.I.10.566/2016.). Jelen esetben a bizonyítékok téves értékelése nem volt megállapítható, a felülvizsgálati kérelem a jogszabálysértés megállapítására nem adott módot.
- [83] A kifejtettekre tekintettel a Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Záró rész

- [84] Az alperes perköltség fizetési kötelezettsége a Pp. 78. § (1) bekezdésén alapul.
- [85] Az eljárás során az alperes előzetesen helyes összegben lerótt 796.500,- Ft illetéket, amelyet a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdés alapján viselni köteles.
- [86] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson bírálta el.

Budapest, 2019. január 30.

Dr. Hajdu Edit s. k. a tanács elnöke, Dr. Gál Attila s. k. előadó bíró, Dr. Mészárosné dr. Szabó Zsuzsanna s. k. bíró

A kiadmány hitelél:

Bné

írnok